

ความสัมพันธ์ของประโยคทางความหมาย

ประโยคแต่ละประโยคที่เรียงลำดับต่อเนื่องกันนั้น ประโยคหลังจะมีความสัมพันธ์กับประโยคหน้าทางความหมาย กล่าวคือ ความหมายของประโยคหลังจะมีความเกี่ยวเนื่องกับความหมายของประโยคหน้า โดยอาศัยความหมายของคำเชื่อมประโยค หรือของคำกริยา หรือของคำนามเป็นเครื่องบ่งชี้ความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ของประโยคทางความหมายอาจจะกล่าวได้ในหัวข้อต่อไปนี้

ชนิดของความหมาย

สิ่งที่บอกความสัมพันธ์ทางความหมาย

ชนิดของความหมาย¹

¹ชนิดของความหมายดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวความคิดที่ปรากฏอยู่ในหนังสือและงานวิจัยดังต่อไปนี้ คือ

1. หนังสือ writing as a Thinking Process ซึ่ง Lawrence ได้เขียนไว้พอสรุปได้ว่า ลักษณะความสัมพันธ์ทางตรรกวิทยา (Logical Relationships or Logical Method of Organization) มี 9 ลักษณะ ได้แก่ 1. การอธิบาย (Explanation) 2. การจำกัดความ (Definition) 3. การขยายความ (Expansion) 4. ความแตกต่างหรือความตรงข้ามกัน (Contrast) 5. การสรุปความ (Inference) 6. การแสดงเงื่อนไขสมมุติ (Hypothesis) 7. การแสดงเหตุ (Cause) 8. การแสดงผล (Effect) 9. การเปรียบเทียบกัน (Comparison)
2. วิทยานิพนธ์เรื่องอนุพากย์ในภาษาไทยซึ่งคุณุฎิพร ชำนิโรดศาสตร์ ได้วิจัยเกี่ยวกับความหมายของอนุพากย์โดยพิจารณาจากคำเชื่อม ตัวอย่างเช่น การแสดงเหตุ การแสดงเงื่อนไข การแสดงเวลา เป็นต้น (ดูรายละเอียดในบทหน้า)

ความหมายของประโยคหลัง จะเกี่ยวเนื่องกับความหมายของประโยคหน้าใน
ลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ ๑๖ ลักษณะ

- ก. การแจกแจงความ
- ✓ ข. การคล้อยตามกัน
- ✓ ค. การแสดงความแตกต่างหรือความตรงข้ามกัน
- ✓ ง. การเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง
- จ. การสรุปความหรือการแสดงผล
- ฉ. การแสดงเงื่อนไข
- ช. การแสดงเหตุ
- ✓ ซ. การแสดงตัวอย่าง
- ✓ ฅ. การตอบ
- ✓ ฎ. การเปรียบเทียบกัน
- ฏ. การแสดงความมุ่งหมาย
- ฏ. การแสดงลักษณะหรือการ แสดงวิธีการ
- ✓ ฐ. การแสดงเวลา

ก. การแจกแจงความ

ประโยคหลังจะแจกแจง เนื้อความของประโยคหน้าในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง
ดังต่อไปนี้

1. การอธิบาย
2. การจำกัดความ
3. การขยายความ

1. การอธิบาย

ประโยคหลังจะอธิบาย เนื้อความของประโยคหน้าให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

การสงครามครั้งนี้ แม่ไทยได้จัดเตรียมป้องกันพระนครไว้พร้อมเพรียง
แต่ก็กลับเป็นฝ่ายเสียเปรียบมาอยู่หลายอย่าง // กล่าวคือ พระเจ้า
หงสาวดีมีไพร่พลมากกว่า และไม่ตอ้งกังวลเรื่องขาดแคลนเสบียงอาหาร ทั้ง
เคยเป็นแม่ทัพยกเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยาแล้ว จึงคุ้นกับสภาพบ้านเมือง ตลอดจน
จนยุทธวิธีของไทย

(การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก 68)

จกหมายช่วยอ่านวยประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ // กล่าวคือ จกหมาย
เป็นเครื่องเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์อันดีและดำรงไว้ซึ่งความเป็นมิตรระ
หว่างประเทศ

(บทบาทของการไปรษณีย์ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 4)

2. การจำกัดความ

ประโยคหลังจะบอกความหมายของประโยคหน้าอย่างกระชับรัดกุมชัดเจน ตัวอย่าง เช่น

อุตสาหกรรมภายในประเทศมีความสำคัญต่อชาติบ้านเมืองมาก เราสามารถ
ให้คำจำกัดความคำว่าอุตสาหกรรมภายในประเทศได้ // อุตสาหกรรมภายใน
ประเทศหมายถึง การจัดสร้างสิ่งของอันเป็นวัตถุดิบในประเทศให้เป็นสินค้า
โดยเป็นวัตถุดิบสำเร็จรูป

(ความสำคัญของอุตสาหกรรมภายในประเทศ 13)

การแกะสลักนั้น เป็นศิลปประเภทหนึ่งรวมอยู่ในสาขาปฏิมากรม //
การแกะสลักนั้น หมายถึงการจำหลักภาพคน ภาพสัตว์ ตลอดจนจลนลายประดับ

(อุตสาหกรรมการแกะสลักของไทย 115)

3. การขยายความ

ประโยคหลังจะขยายเนื้อความของประโยคหน้าเพื่อให้มีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
ตัวอย่าง เช่น

ในพงศาวดารเรื่องเลียดก๊ก จีนได้กล่าวถึงแคว้นฉ้อว่า เป็นแคว้นใหญ่
แคว้นหนึ่งในประเทศจีน // พระยาอุนมานราชชน (ยง เสฐียรโกเศศ)
ได้ลงความเห็นว่าเป็นแคว้นฉ้อคือแคว้นชาติไทยนั่นเอง

(การอพยพของไทยจากถิ่นเดิม 39)

อุตสาหกรรมภายในครอบครัวทำให้เราได้รับความรู้ใหม่ ๆ และแปลก ๆ
จากการประดิษฐ์ // ในระหว่างที่เราประดิษฐ์สิ่งของขึ้น เราย่อมต้องคิด
ถึงวิธีที่จะทำให้เร็วและมีปริมาณมากขึ้น

(ความสำคัญของอุตสาหกรรมภายในประเทศ 12)

เมื่อบ้านเมืองสงบสุข ประชาชนก็มีเวลาพอที่จะไปโบสถ์ ไปวัดบำเพ็ญ
กุศลต่าง ๆ พระมหากษัตริย์ก็ย่อมจะมีเวลาทำนุบำรุงพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง
เต็มที่ // โดยทั่วไปแล้ว พระมหากษัตริย์มักจะทำนุบำรุงพระศาสนา
ด้วยการสร้างวัดวาอารามเป็นส่วนมาก

(การทำนุบำรุงพุทธศาสนาในเมืองไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงต้นสมัย
กรุงศรีอยุธยา 119)

ข. การคล้อยตามกัน

ประโยคหลังจะมีความหมายคล้อยตามประโยคหน้า ตัวอย่างเช่น
สมเด็จพระรามาธิบดีไม่เพียงแต่ทรงสร้างกรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นราชธานี
เท่านั้น // พระองค์ยังทรงเป็นปฐมกษัตริย์ไทยที่ได้ทรงวางรากฐานความ
มั่นคงและความเจริญให้แก่ชนชาติไทยอีกด้วย

(สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) และการสร้างกรุงศรีอยุธยา 62)

ต้นไม้นอกจากเป็นสินค้าใช้สอยภายในประเทศแล้ว // ยังได้ส่งออกไป
จำหน่ายเป็นสินค้าขาออกอันสำคัญ รองจากสินค้าข้าวอีกด้วย

(ความสัมพันธ์ระหว่างป่าไม้กับเศรษฐกิจของประเทศ 19)

ป่าไม้นั้นนอกจากจะให้ผลประโยชน์โดยตรงจากเนื้อไม้และส่วนต่าง ๆ แล้ว
 // ยังช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินตลอดจนความชุ่มชื้นให้มีอยู่ได้โดยสม่ำเสมอ

(ความสัมพันธ์ระหว่างป่าไม้กับเศรษฐกิจของประเทศ 20)

เมื่อการคมนาคมเจริญขึ้น // การไปรษณีย์ก็เจริญขึ้นด้วย
 (เขียนจดหมายได้ประโยชน์ 7)

ค. การแสดงความแตกต่างหรือความตรงข้ามกัน

ประโยคหลังจะมีความหมายแตกต่างหรือตรงข้ามกับประโยคหน้า ตัวอย่างเช่น

แม้ว่าชาวโปรตุเกสที่มาอยู่ในพระนคร จะมีบทบาทช่วยเหลือทำประโยชน์
 ให้แก่เมืองไทยหลายทาง เช่น ในด้านการเศรษฐกิจและการทหารก็ตาม //
 แต่กระนั้นชาวโปรตุเกสก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่ศัตรูของไทย คือ พม่าด้วย ดังปรากฏ
 ในหนังสือของปินโตว่า เมื่อพระเจ้าบุเรงนองยกกองทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยา
 รัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ได้มีทหารอาสาโปรตุเกสมาช่วย 2,000 คน
 (บทบาทของชาวโปรตุเกสในประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา
 เป็นราชธานี 21)

การศึกษาแพทย์ของสมเด็จพระราชบิดา ต้องเผชิญอุปสรรคหลายประการ
 ประการสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพของพระองค์เองและความลำบากในการเดินทาง
 ไกล ๆ ไปมาตั้งหลายครั้ง // แต่พระองค์ทรงเอาชนะทุกอย่างได้ด้วยพระ
 วิริยะจนสำเร็จการศึกษาเป็นอย่างดีในที่สุด

(สมเด็จพระราชบิดา ในฐานะแพทย์ 66)

✓ การศึกษาของกุลบุตรไทย เป็นไปตามประเพณีอันเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
 สถานที่ศึกษาคือวัด พระเป็นครู // ส่วนสตรีศึกษาฝึกหัดวิชาการบ้านการ
 เรือน อยู่ที่บ้าน หรือ เข้าไปอยู่ในวังของเจ้านายฝ่ายใน

(การศึกษาในประเทศไทย ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงปลายรัชกาลที่ 4. 57)

ง. การเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง

ประโยคหน้าและประโยคหลัง จะสัมพันธ์กันในลักษณะการเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

ถ้ารัฐไม่ออกพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2497 ผู้ชำนาญเหล่านั้นก็ไม่สามารถเข้ามาในประเทศเราได้ ซึ่งฝ่ายเราจะต้องเสียเวลารอคอย อันเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นและในระหว่างเวลาที่คอยผู้ชำนาญเหล่านั้น อาจมีประเทศอื่นจ้างไป // หรือพวกเขาเหล่านั้นทั้งหลายมีความจำเป็นต้องประกอบงานอื่น ครั้นเมื่อถึงเวลาที่จะให้เขาเข้ามาได้ เราก็ก็น่าจะสามารถจะเอาตัวเขาเหล่านั้นมาได้แล้ว

(ประโยชน์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม 47)

แผนพัฒนาประเทศสนับสนุนให้คนในส่วนภูมิภาคประกอบอาชีพทางคานแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม // หรือไม่ก็ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงสัตว์ในท้องที่ที่ทำการเกษตรไม่ไถด

(โรงงานอุตสาหกรรมกับปัญหาสภาวะแวดล้อม 38)

โรคเด็กจำนวนไม่น้อยยังผลให้เกิดความผิดปกติต่อมาจนเป็นผู้ใหญ่ กลายเป็นโรคเรื้อรังตลอดชีวิต // หรืออาการหายไปแล้วกลับเป็นใหม่ก็มี โดยเฉพาะโรคไตและโรคระบบหายใจมักจะเกิดจากผลสืบเนื่องมาแต่เด็ก

(ความสำคัญของวิชาโรคเด็กต่อประเทศไทย 80)

จ. การสรุปความหรือการแสดงผล

ประโยคหลังจะสรุปเนื้อความของประโยคหน้า ตัวอย่างเช่น

พม่ายังเป็นใหญ่ตั้งยิ่งเข้ามาในพระนครถูกกวักวามารามและบ้านเรือนราษฎร ยักหักพังของทุก ๆ วัน // ในที่สุดสมเด็จพระมหาจักรพรรดิก็ทรงยอมแพ้ ขอเป็นไมตรีกับพม่าโดยต้องเสียช้างเผือก 4 เชือก

(การเสียดูวงศ์หรือยุทธจักรครั้งแรก 70)

พระเจ้าหงสาวดี ต้องรพพุ่งเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก // ฉะนั้นเมื่อถึง
กรุงศรีอยุธยาได้แล้ว จึงถือเสมือนเป็นเมืองเขลย
(การ เลี้ยกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก 76)

เมื่อสงครามระเบิดขึ้น เรือสินค้าต่างประเทศเข้ามาไม่ได้เราก็ขาดแคลน
// ฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่า คนไทยจะต้องตายเพราะความลำบากยากแค้น
ตายเพราะไม่มีเสื่อผืนมุ้งพอนไม่มียารักษาโรคเพียงพอ
(ความสำคัญของอุตสาหกรรมภายในประเทศ 54)

จดหมายมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในเรื่องสร้างความรู้ความผูกพันกัน // ดังนั้นผู้ที่
คิดจะผูกไมตรีกันเพื่อความสุขในการอยู่ร่วมกันก็ขอแนะนำให้อวัธีเขียนจดหมาย
ผลที่ได้รับจะคุ้มค่ามาก
(ผูกสัมพันธ์ด้วยการ เขียนจดหมาย 9)

เนื่องจากป่าไม้ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติของไทยกำลังจะหมดไปจากป่า
ทุก ๆ ปี // ฉะนั้นจึงใคร่ขอร้องให้เราทุกคนเป็นหู เป็นตาดูแลไม่ให้ใครตัด
ไม้ทำลายป่าได้ ป่าไม้ก็จะอุดมสมบูรณ์

(ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติอันสำคัญยิ่งสำหรับชีวิตของคนไทย
และความคงอยู่ของประเทศไทย ผู้ใดทำลายป่าผู้นั้นเป็นศัตรูบ่อนทำลายความ
มั่นคงของประเทศไทย 10)

๑. การแสดงเงื่อนไข

ประโยคหน้าและประโยคหลังจะสัมพันธ์กันในลักษณะที่ว่า เหตุการณ์ที่แสดงโดย
ประโยคหนึ่งจะ เกิดขึ้นต่อ เมื่อ เหตุการณ์ที่แสดงโดยอีกประโยคหนึ่งได้เกิดขึ้นแล้ว ตัวอย่าง
เช่น

✓ ถ้าประเทศไทยอุดมสมบูรณ์เกินไปด้วยป่าไม้มีพรรณพฤษชาติปกคลุมที่ดินโดยทั่วไป // การประกอบอาชีพของประชาชนคนไทยโดยเฉพาะในด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมใช้ไม้ก็จะดำเนินไปด้วยดี
(ความสัมพันธ์ระหว่างป่าไม้กับเศรษฐกิจของประเทศ 24)

ถ้าอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากรัฐบาลตลอดจนประชาชนแล้ว // ผู้ผลิตอุตสาหกรรมทุกฝ่ายจะมีรายได้มาจากไหน ทำไมเราจึงพากันมองข้ามและละเลยปัญหานี้ไป
(อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์หนังสัตว์ในประเทศไทย 16)

๗. การแสดงเหตุ

ประโยคหลังจะแสดง เหตุของประโยคหน้า ตัวอย่าง เช่น

✓ ขึ้นชื่อว่าป่าไม้ ทุกประเทศทั่วโลกย่อมยอมรับกันอยู่แล้วว่ามีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจของประเทศอย่างใกล้ชิด // ทั้งนี้ โดยเหตุที่ว่า ป่าไม้สามารถจะอำนวยความสะดวกให้แก่รัฐและประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมได้เป็นอเนกประการ

(ความสัมพันธ์ระหว่างป่าไม้กับเศรษฐกิจของประเทศ 19)

✓ ยอดต้นคามาชอกตั้งสถานีทหารกล้าที่กรุงศรีอยุธยา // เพราะยอดต้นคามาชอกการเนื้อสัตว์ เครื่องเทศ และพริกไทยไปทำยาเก็บรักษาเนื้อสด
(บทบาทของยอดต้นคามาชอกในประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี 20)

นอกจากป่าไม้จะมีความสัมพันธ์กับการอุตสาหกรรมอันเป็นรากฐานการเศรษฐกิจของประเทศ ป่าไม้มียังมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมซึ่งเป็นรากฐานของเศรษฐกิจอันสำคัญยิ่งของประเทศอีกด้วย // เพราะเป็นที่ยอมรับแล้วว่า การกลั่นกรองเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ

(ความสัมพันธ์ระหว่างป่าไม้กับเศรษฐกิจของประเทศ 12)

บรรดาแม่ทัพนายกองมิได้คิดทำการสู้รบอย่างจริงจัง คงตั้งมั่นอยู่ในกรุงศรีอยุธยา คอยให้หน้าหลาแค้นแล้วบรรดาแม่ทัพนายกองก็ถอยมือถอยเท้า // เพราะพม่ามิได้คอยทัพกลับเพียงแต่ย้ายไปตั้งป้อมค่ายตามทีคอน

(การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 139)

ซ. การแสดงตัวอย่าง

ประโยคหลังจะแสดงตัวอย่างของประโยคหน้า ตัวอย่างเช่น

ทางค่านวิชาการศึกษาใหม่ ชาวโปรตุเกสที่เข้ามาอยู่ในกรุงศรีอยุธยา มีบทบาทในการนำวิชาการศึกษาใหม่ที่ใช้อยู่ในทวีปยุโรปมาเผยแพร่ // อาทิเช่น ใ้สอนวิชาทำปืนไฟ และการใช้ปืนไฟแก่ชาวไทย การสร้างป้อมที่สามารถกันปืนไฟได้ แม้กระทั่งปัจจุบันนี้ ยังมีหลักฐานทรากป้อมแบบฝรั่งซึ่งพอจะเห็นได้ที่อยุธยา สวรรคโลก และสุโขทัย

(บทบาทของชาวโปรตุเกสในประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานี 16)

นอกจากจกหมายจะก่อให้เกิดไมตรี สร้างความสัมพันธ์กันทางด้านประวัติศาสตร์และทางการ เมืองแล้ว จกหมายยังมีส่วนเกื้อกูลทางด้านอื่นด้วย // เช่น จกหมายทำให้ประชาชนมีความสุข มีความสัมพันธ์ระหว่างคนรักและระหว่างญาติมิตรสหาย เป็นต้น

(บทบาทของการไปรษณีย์ที่มีต่อสังคม 8)

การท่องเที่ยวนอกจากจะช่วยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันแล้ว ยังเป็นการแพร่เกียรติคุณของชาติ และช่วยให้เศรษฐกิจของชาติก็ยิ่งขึ้นด้วย // ดังเช่น อดิชาติมีรายได้จากกิจการท่องเที่ยวปีหนึ่ง ๆ มากกว่า 2 หมื่นล้านบาทขึ้นไป มากกว่างบประมาณประจำปีของประเทศไทยเสียอีก

(อุตสาหกรรมที่เป็นศิลป์ในประเทศไทย 93)

ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และวิทยาการอื่น ๆ ช่วยทำให้ประเทศต่าง ๆ สามารถพัฒนาการอุตสาหกรรมในประเทศของคนเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น // ถึงแม้จะเห็นได้จากประเทศญี่ปุ่นซึ่งทุกวันนี้เป็นที่รับรองกันว่า ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ก้าวหน้าที่สุดประเทศหนึ่งในโลก

(ความสำคัญของอุตสาหกรรมภายในประเทศ 41)

๗. การตอบ

ประโยคหลังจะเป็นคำตอบของประโยคหน้า ตัวอย่างเช่น

ความเป็นอยู่ของมนุษย์เรานั้น ย่อมมีปัจจัย 4 เป็นที่ตั้ง คือ ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม คนเรามีความจำเป็นจะใช้สิ่งนี้กันทุกวัน ๆ และสิ่งเหล่านี้เราได้อาจมาจากไหน // เราก็ได้มาจากเราผลิตขึ้นใช้เองในครอบครัวบ้าง เราซื้อมาบ้าง

(ความเป็นมาของอุตสาหกรรมไทย 51)

ทำไมจึงกล่าวว่าป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติอันสำคัญยิ่ง สำหรับชีวิตของคนไทย // คำตอบที่ตรงเป้าหมายที่สุดก็คือ คนไทยต้องใช้ไม้ตั้งแต่กินเข้า จนถึง เข้านอน คนไทยต้องอาศัยไม้ตั้งแต่เกิดจนตาย ป่าไม้ช่วยค่าอุปการะอารีพส่วนใหญ่ของคนไทยให้ยั่งยืนตลอดเวลา ถ้าปราศจากป่าไม้เสียแล้ว คนไทยทั้งประเทศจะพากันอดตาย

(ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติอันสำคัญยิ่งสำหรับชีวิตของคนไทย และความคงอยู่ของประเทศไทย ผู้ใดทำลายป่าผู้นั้นเป็นศัตรูกับบ้านเกิดเมืองนอน ทำลายความมั่นคงของประเทศไทย 12)

เราท่านก็ย่อมรู้อยู่แล้วว่า การมีหนี้สินอยู่นั้นเป็นภาระหนักของรัฐและประชาชนเพียงไรแล้ว เราลองศึกษาดูถึงประเทศอื่นที่เศรษฐกิจของชาติเขาคือ สามารถปรับปรุงบูรณะประเทศให้รุ่งเรือง เป็นมหาอำนาจได้ สามารถจะมีเงินให้แก่งประเทศ

ถูกไถ้เพราะอะไร // เราจะตอบได้ว่าเศรษฐกิจของประเทศเขาคือมาก
นั้นเอง

(ใช้สินค้าไทยช่วยชาติไทยได้อย่างไร 2)

✓ ความรักเริ่มจากอะไร // ความรักเริ่มจากการที่คนสองคนมาพบกัน
ประทับใจซึ่งกันและกัน

(วิธีเขียนจดหมาย 7)

๑. การเปรียบเทียบกัน 10

ประโยคหน้าและประโยคหลังจะสัมพันธ์กันในลักษณะการเปรียบเทียบกัน
ตัวอย่างเช่น

งานของช่างศิลป์ที่เป็นอุตสาหกรรมศิลป์ของประเทศใด ๆ เป็นสินค้าประเภท
เกี่ยวเท่านั้นที่ประเทศอื่น ๆ ลอกเลียนไม่ได้ // เสมือนหนึ่งประเทศนั้นผูก
ขาดการผลิตสินค้าศิลป์พื้นเมืองนั้นทั่วโลก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมศิลป์ไทยกำลัง
✓ ได้รับความนิยมน้อยอย่างแพร่หลายทั่วโลก เช่น อุตสาหกรรมผ้าไหมไทย เป็นต้น
(อุตสาหกรรมที่เป็นศิลป์ในประเทศไทย 72)

ความรัก ความสามัคคี และความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในชาติเป็นพลัง
อันสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพียงใดในการพัฒนาบ้านเมืองให้ก้าวไปสู่เป้าหมาย
แห่งความเจริญรุ่งเรืองและความสมบูรณ์พูนสุข // ความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศ ก็เป็นปัจจัยอันสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพียงนั้น

(บทบาทของการไปรษณีย์ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 4)

✓ เราหักแขนงไม้ไผ่จ่ายฉันใด // หมุกกะอันแตกความสามัคคีก็ย่อมถูกมนุษย์
ร้ายโค่นลงได้โดยง่ายฉันนั้น

(บทบาทของการไปรษณีย์ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง

ประเทศ 9)

ถ้าจะเปรียบว่าประเทศเป็นเรือน // เศรษฐกิจของชาติก็เป็นเสา ๆ
หนึ่งในจำนวนทงเสาของเรือน // ซึ่งถ้าเสานี้หักหรือขาดไปแล้ว //
เรือนก็จะทรุดตัวอยู่ไม่ได้ฉันใด // ประเทศก็เป็นไปในลักษณะฉันนั้น
(บทบาทของการไปรษณีย์ในการส่งเสริมการพาณิชย์ 9)

ฉ. การแสดงความมุ่งหมาย //

ประโยคหลังจะแสดงความมุ่งหมายของประโยคหน้า ตัวอย่างเช่น

การทดลองค้นคว้าในวิชาแพทย์เป็นการที่ทรงปฏิบัติเป็นประจำเสมอ แม้ขณะ
เมื่อยังทรงเป็นนักเรียนอยู่ พระองค์ได้เสด็จมาที่โรงพยาบาลศิริราชในเดือน
กรกฎาคม พ.ศ. 2463 // เพื่อปฏิบัติการในห้องทดลองอันคับแคบที่ติด
เสาวภาคย์

(สมเด็จพระราชบิดา กับการสาธารณสุข 97)

ผู้เขียนจดหมายจะถอดความในใจของคนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร //
เพื่อให้ผู้รับจดหมายได้ทราบและเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับการติดต่อควยจดหมาย
นั้นโดยชัดเจน

(วิธีเขียนจดหมายส่งทางไปรษณีย์ 5)

รัฐบาลมุ่งสร้างทางคมนาคมติดต่อกับตัวเมืองไค้ทุกหมู่บ้าน // เพื่อ
ประชาชนจะสามารถส่งผลผลิตทาง เกษตรกรรมไปจำหน่ายยังตัวเมืองไค้
(การพัฒนาชนบทที่อยู่ห่างไกล 7)

พระองค์ได้ทรงปรับปรุงในด้านการศึกษาให้เจริญรุ่งเรืองขึ้น // เพื่อ
ให้ไทยได้มีมาตรฐานการศึกษาเท่าเทียมกับนานาประเทศ

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปรับปรุงกิจการต่าง ๆ
เพื่อความมั่นคงของชาติไทย 39)

ฉ. การแสดงลักษณะหรือการแสดงวิธีการ

ประโยคหลังจะแสดงลักษณะหรือวิธีการในการกระทำกริยาอันแสดงโดย
ประโยคหน้า ตัวอย่างเช่น

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปกครองประชาราษฎร์ให้
เกษมสันติประสมสุข ได้ทำนุบำรุงไทยให้รุ่งเรือง // โดยทรงวางราก
ฐานรัฐประศาสน์ในมายเยี่ยงอารยประเทศนิยมกัน

(พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 5)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงโปรดให้มีการ
ปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญขึ้น // โดยรัฐได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในทางการ
ศึกษาโดยตรง เป็นครั้งแรก

(พระปิยะมหาราช 7)

พระองค์ได้ทรงฟื้นฟูและทำนุบำรุงศิลปในกานต่าง ๆ คือ ทรงฟื้นฟูศิลปิน
ไทยซึ่งซบเซาลงไปให้คืนตัวขึ้น // โดยพระองค์ได้จัดตั้งกรมสรรพสัน

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปรับปรุงกิจการ
ต่าง ๆ เพื่อความมั่นคงของชาติไทย 44)

จ. การแสดงเวลา

ประโยคหลังมีความสัมพันธ์กับประโยคหน้าทางด้านเวลา อาจแบ่งได้เป็น 3

ลักษณะ คือ

1. เหตุการณ์ที่แสดงโดยประโยคหลัง เกิดขึ้นก่อนประโยคหน้า
2. เหตุการณ์ที่แสดงโดยประโยคหลัง เกิดขึ้นภายหลังประโยคหน้า
3. เหตุการณ์ที่แสดงโดยประโยคหลัง เกิดขึ้นเวลาเดียวกับประโยคหน้า

1. เหตุการณ์ที่แสดงโดยประโยคหลัง เกิดขึ้นก่อนประโยคหน้า

ประโยคหลังแสดง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ของประโยคหน้า ตัวอย่างเช่น

สมเด็จพระราชบิดา ทรงเริ่มศึกษาวิชาแพทย์แก่ พ.ศ. 2460 // ภาย
หลังที่สำเร็จวิชาทหารเรือแล้ว จากประเทศเยอรมันนี้

(พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระราชบิดา ซึ่งทรงมีต่อคณะแพทยศาสตร์ 54)

เป็นที่ทราบกันทั่วไปแล้วว่า โลกเราได้พัฒนาไปสู่ความเจริญอย่างรวดเร็ว

// ภายหลังจากที่เกิดการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมขึ้น

(อุตสาหกรรมนำตาลไทย 4)

พระองค์ได้ทรงนำวิธีการจัดการศึกษาของประเทศที่เจริญแล้วมาปรับปรุง

แก้ไข โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนต่าง ๆ ขึ้น //

หลังจากที่พระองค์ได้เสด็จกลับจากการเสด็จประพาสต่างประเทศแล้ว

(การเสด็จประพาสต่างประเทศ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอม

เกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยอย่างไรบ้าง 71)

2. เหตุการณ์ที่แสดงโดยประโยคหลัง เกิดขึ้นภายหลังประโยคหน้า

ประโยคหลังแสดง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์ของประโยคหน้า ตัวอย่าง

เช่น

สมเด็จพระราชบิดา จะเสด็จมาปฏิบัติงานในท้องถลองนั้น เป็นเวลา

ยาวนานถึง 2 - 3 เดือน // ก่อนที่จะเสด็จกลับไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัย

ฮาวาร์ก

(การแพทย์ของประเทศไทยในระยะ 50 ปีหลัง 92)

ในพ.ศ. 2415 เมื่อเสด็จกลับจากการประพาสอินเดียแล้ว // ได้ทรง

จัดหาครูมิชชันนารีมาจากอินเดียถวาย

(การเสด็จประพาสต่างประเทศของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

เจ้าอยู่หัว เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยอย่างไรบ้าง 70)

ทัพพม่าเมื่อตีไค้กรุงศรีอยุธยา // ก็เข้าปล้นเอาทรัพย์สินสมบัติจากราษฎร
(การเสียดกรุงศรีอยุธยาครั้งหลัง 141)

3. เหตุการณ์ที่แสดงโดยประโยคหลังเกิดขึ้นเวลาเดียวกับประโยคหน้า

ประโยคหลังแสดง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเวลาเดียวกับเหตุการณ์ของประโยคหน้า
ตัวอย่างเช่น

ขณะที่รัฐบาลไค้ส่ง เสริมให้ประชาชนหันกลับมานิยมใช้สินค้าของไทยแล้ว
// ขณะนั้นสินค้าของไทย เช่น การจักสานเครื่องมุก ก็จะถูกวางอยู่เป็น
สมบัติประจำชาติตลอดไป

(อุตสาหกรรมเครื่องมุกของไทย 7)

เมื่อครั้งที่พระเจ้าอลองพญายกทัพไปตีข้าศึกทางเหนือ // ได้มีขุนนาง
มอญผู้หนึ่งคุมพรรคพวกเข้าปล้นเมืองสิริเยิม

(การเสียดกรุงศรีอยุธยาครั้งหลัง 126)

ในระหว่าง 4 ปี ที่ชูเต็นเป็นผู้อำนวยการสถานีการค้าอยู่ที่กรุงศรีอยุธยา
// บริษัทไค้กำไรจากการค้าขายเป็นอันมาก

(บทบาทของฮอลันดาในประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็น
ราชธานี 158)

ในระยะนี้โปรตุเกสซึ่งเคยมีชื่อเสียงในการมาติดต่อกับซีกโลกภาคตะวันออก
และในการเผยแพร่ศาสนาโรมันคาทอลิกก็เสื่อมอำนาจลงอย่างมากทั้งในทวีป
ยุโรปและทวีปเอเชีย // ในขณะที่เดียวกันฮอลันดากลับมีอำนาจมากขึ้น

(บทบาทของฮอลันดาในประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็น
ราชธานี 164)

สิ่งที่บอกความสัมพันธ์ทางความหมาย¹

สิ่งที่บอกความสัมพันธ์ทางความหมายอาจแบ่งได้ดังนี้คือ

- ก. คำนามในพจนานุกรม²
- ข. คำกริยาในพจนานุกรม³
- ค. คำเชื่อมประโยค

ก. คำนาม

คำนามคำใดคำหนึ่งในประโยคหลังอาจจะบอกความสัมพันธ์ของประโยคได้ ดังนี้

1. การแสดงตัวอย่าง

แม้ว่าในปัจจุบันไทยจะพยายามชักชวนให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยอย่างจริงจังแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่ได้รับประโยชน์อย่างสมบูรณ์ที่สุด เนื่องจากสินค้าประเภทศิลปพื้นเมืองของไทยยังมีจำหน่ายน้อย // ตัวอย่างของเรื่องนี้ที่เห็นได้ง่าย ก็คือ ฮองกง แม้ว่าดินแดนจะเล็กและสิ่งที่น่าสนใจน้อย ทั้งนักท่องเที่ยวก็พักเพียง 2 - 3 วัน เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังเป็นแดนหนึ่งที่มีรายได้จากกิจการท่องเที่ยวมากที่สุด ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(ความก้าวหน้าของสินค้าหัตถกรรมไทย 14)

¹สิ่งที่บอกความสัมพันธ์ทางความหมายนี้ ผู้วิจัย ได้สรุปคิดแปลงและเพิ่มเติมจากแนวความคิดเรื่อง "structure vocabulary (dealing with relationships)" แนวความคิดนี้ปรากฏอยู่ในหนังสือ writing as a Thinking process ของ Lawrence

²ในนามวลีที่ปรากฏเป็นหน่วยประธานหรือหน่วยกรรมตรงหรือ บุพพทวลีซึ่งได้แก่ บุพพทวลีประธานะอาจมีคำนามที่บอกความสัมพันธ์ของประโยค ทั้งนี้เป็นเพราะความหมายของคำนามนั้น ๆ

³ในกริยาวลีที่ปรากฏเป็นหน่วยกริยา หมายถึงหน่วยกรรม หน่วยสกรรมอาจมี คำกริยาที่บอกความสัมพันธ์ของประโยค ทั้งนี้เป็นเพราะความหมายของคำกริยานั้น ๆ

คำหามในนามวลีของประโยคหลังคือ "ตัวอย่าง" เป็นสิ่งที่บอก
ความสัมพันธ์

2. การสรุปความหรือการแสดงผล

การอุทิศสภกรรมนั้น หากมีแก่รัฐบาลสนับสนุนฝ่ายเดียวโดยประชาชนไม่ให้ความ
ร่วมมือแล้ว // ผลที่ปรากฏออกมา ก็คือ ความเจริญของประเทศชาติก็จะไม่เกิดขึ้น
ฉะนั้นประชาชนต้องให้ความร่วมมือเป็นสิ่งสำคัญ

(อุทิศสภกรรมเครื่องเงินไทย 4)

คำหามในนามวลีของประโยคหลังคือ "ผล" เป็นสิ่งที่บอกความสัมพันธ์

3. การตอบ

เราลองนึกดูว่าการครองชีพที่เรามีก็มีใช้ เป็นกิจประจำวันตั้งแต่แรกเริ่มเช้า
ของวันใหม่ นั้น เราจะใช้อะไรบ้าง แรกเริ่มแต่ทำความสะอาดร่างกายของเรา ยาสีฟัน
แปรง สบู่ และเครื่องประกอบอาหาร เครื่องแต่งกายไปทำงาน ฯลฯ เหล่านี้ เราซื้อ
มาจากไหน ซื้อจากใคร เป็นสินค้าไทยทำให้ไทยใช้ หรือเป็นสินค้าต่างชาติ ทำให้ไทยใช้
// เราจะได้คำตอบ โดยตัวของเราเองได้ว่า 90% ที่เกี่ยวข้องกับที่เราใช้ประจำวันนั้น
เป็นของที่ผลิตขึ้นโดยฝีมือคนต่างชาติ

(ใช้สินค้าไทยช่วยชาติไทยได้อย่างไร 8)

คำหามในนามวลีของประโยคหลังคือ "คำตอบ" เป็นสิ่งที่บอกความสัมพันธ์

4. การแสดงเหตุ

เพราะจดหมายจากท่านจะเป็นแรงกล้าใจให้ทหารหาญได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง
เมื่อได้นึกถึงไมตรีจิตและความผูกพันที่เรามีต่อชาติไทยที่รักยิ่งของเรา จดหมายจึงเปรียบ
เสมือนกำลังใจ เป็นเครื่องสร้างไมตรีและสร้างความผูกพันระหว่างกัน // ควดยเหตุ
สำคัญ ข้อนี้เอง ทางราชการโดยเฉพาะสถานีวิทยุกระจายเสียงบางแห่งจึงได้เปิดรับ
จดหมายจากประชาชนที่แสดงความห่วงใย แสดงไมตรีและความผูกพันกันกับทหารหาญ

ของชาติอยู่ทุกวันนี้

(จดหมายประทับใจ 5)

คำขวัญในนามวลีของประโยคหลังคือ "....." เหตุ "....." เป็นสิ่งที่บอกความสัมพันธ์

ข. คำกริยาในภักษาคติ

คำกริยาอาจจะบอกความสัมพันธ์ของประโยคได้ ดังนี้

1. การสรุปความหรือการแสดงผล

นอกจากนั้นชาวโปรตุเกสยังมีบทบาทในการทำวิชาการสมัยใหม่มาสอนให้ชาวไทย // ทำให้ คนไทยสมัยปัจจุบันได้รู้ เรื่องทางด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมของกรุงศรีอยุธยา

(บทบาทของชาวโปรตุเกสในประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานี 10)

คำกริยาในกริยาวลีที่บอกการสรุปความหรือการแสดงผลคือ "ทำให้"

ปัจจุบันนี้โลกได้วิวัฒนาการก้าวหน้าไปมาก มีการใช้เครื่องจักรช่วยแรงคนในการทำงาน // ทำให้ หมู่มะขวิดทำงานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (อุตสาหกรรมทอผ้าด้วยและผ้าไหมของประเทศไทย 6)

คำกริยาในกริยาวลีที่บอกการแสดงผลคือ "ทำให้"

2. การแจกแจงความ

ในสมัยกรุงสุโขทัย การประกอบอุตสาหกรรมได้เจริญทัดเทียมต่างประเทศ เช่น จีน // การประกอบอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การทอผ้า การทำเครื่องจักสาน การตีเหล็กและการทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

(ความเป็นมาของอุตสาหกรรมไทย 17)

คำอธิบายในทฤษฎีวาทศิลป์ที่บอกการแจกแจงความ คือ "ไต่แก"

ทางค่านกระทรวงศึกษาธิการก็ได้สนับสนุนให้มีการสอนวิชาอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาตามโรงเรียนต่าง ๆ เป็นการปูพื้นฐานความรู้ไว้ชั้นหนึ่งก่อน โดยได้จัดให้อยู่ในวิชาหัตถศึกษา // ในที่นี้จะขออธิบาย ความรู้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาที่สอนในโรงเรียน พอสังเขป เครื่องปั้นดินเผาแยกออกตามภาษาอังกฤษมี 2 อย่างคือ Po Hery และ Ceramic

(อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผาไทย 70)

คำอธิบายในทฤษฎีวาทศิลป์ที่บอกการแจกแจงความ คือ "อธิบาย"

3. การแสดงความแตกต่างหรือความตรงข้ามกัน

ลวดลายในเครื่องมุกไทย ช่อน้อย สวยงาม ให้ความรู้สึกอันละเอียดละไม ความเปลิดเปล็น // สิ่งเหล่านี้ จะแตกต่างและตรงข้ามกัน กับเครื่องมุกของชาติอื่น ๆ ในแง่ที่ว่าดูเท่าไรก็ไม่เมื่อตา อีกทั้งยังนำใช้อีกด้วย

(อุตสาหกรรมเครื่องมุกของไทย 16)

คำอธิบายในทฤษฎีวาทศิลป์ที่แสดงความแตกต่าง หรือความตรงข้ามกัน คือ "แตกต่าง : ตรงข้าม"

4. การสรุปความหรือการแสดงผล

เมื่อ พ.ศ. 2407 เสด็จประพาสเมืองราชบุรี เพชรบุรี ทรงไต่ถามทุกข์สุขของราษฎรตามสมควร มีราษฎรพวกหนึ่งร้องทุกข์ว่า พระยากาญจนบุรี เบียดเบียนได้รับความเดือดร้อน จึงทรงพิจารณาสอบสวนเห็นเป็นลัทธิจริง ครั้นเสด็จกลับถึงพระนคร จึงมีพระบรมราชโองการถอดพระยากาญจนบุรีเสีย // ย่อมเห็นได้ว่า การเสด็จประพาสของพระองค์ยังผลอันดีแก่ประเทศและประชาชน

(พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 8)

คำอธิบายในทฤษฎีวาทศิลป์ที่บอกการสรุปความ คือ "เห็น //

5. การตอบ

เราท่านก็ย่อมรู้อยู่แล้วว่า การมีหนี้สินอยู่นั้น เป็นภาระหนักของรัฐและประชาชน
เพียงไรแล้ว เราลองคิดถึงประเทศอื่นที่เศรษฐกิจของชาติเขาดี สามารถปรับ
ปรุงบูรณะประเทศให้รุ่งเรือง เป็นมหาอำนาจได้ สามารถจะมีเงินให้ต่างประเทศ
กู้ได้นั้นเพราะอะไร // เราจะตอบได้ว่าเศรษฐกิจของประเทศเขาคือมากนั่นเอง
(ใช้สินค้าไทยช่วยชาติไทยได้อย่างไร 2)

คำอธิบายในกริยาวลีที่บอกการตอบ คือ "ตอบ"

6. การแสดงความมุ่งหมาย

รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกัน การลักลอบตัดไม้ซืน //
รัฐบาลมุ่งหมายที่จะรักษา ทำนุบำรุงสงวน ทรัพยากรธรรมชาติ ไว้แน่นอน
(ความสัมพันธ์ระหว่างป่าไม้กับเศรษฐกิจของประเทศ 15)

คำอธิบายในกริยาวลีที่บอกการแสดงความมุ่งหมาย คือ "มุ่งหมาย"

ค. คำเชื่อมประโยค

คำเชื่อมประโยค อาจจะบอกความสัมพันธ์ของประโยคได้ทุกลักษณะ ยกเว้น
ความสัมพันธ์ในลักษณะการตอบ ดังนี้คือ

1. การแจกแจงความ

คำเชื่อมประโยคที่แสดงการแจกแจงความ ได้แก่ : คือ นั่นคือ กล่าวคือ
ดังนี้คือ ดังนี้

ระหว่างปี พ.ศ. 2464 ถึง 2466 ได้มีเหตุการณ์สำคัญในประวัติความคลี่
คลายของกิจการแพทย์เมืองไทย // กล่าวคือ ได้มีการเจรจาทำความตกลง
เพื่อทำความร่วมมือกันให้ความก้าวหน้าในการศึกษาวิชาแพทย์ระหว่างรัฐบาลไทย
โดยกระทรวงธรรมการ เป็นผู้แทนฝ่ายหนึ่งกับมูลนิธิ ร็อคคิเฟลเลอร์ อีกฝ่ายหนึ่ง
(พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระราชบิดา ซึ่งทรงมีต่อคณะแพทย์-
ศาสตร์ 58)

การเสด็จประพาสก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศไทยอย่างใหญ่หลวง //
คือ พระองค์ได้ทรงปฏิสังขรณ์โบราณสถานและรวบรวมโบราณวัตถุต่าง ๆ ให้เป็น
หลักฐานถาวร อันเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์ อักษรศาสตร์ และโบราณคดี
มาจนตราบเท่าทุกวันนี้

(พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 7)

2. การคล้อยตามกัน

คำเชื่อมประโยคที่แสดงการคล้อยตามกันได้แก่ : และ แลว แลว-ก็ แลว - ก็
รวมทั้ง ทั้ง พร้อมกันนั้น อีกนัยหนึ่ง อีกประการหนึ่ง ทั้ง - ก็ นอกจาก - ก็ อีกทั้ง ไม่
เพียงแต่

พระองค์ตรัสถึงความสำคัญในหน้าที่ความรับผิดชอบ // และ ทรงชี้
แนวทางที่เหมาะสมในอันที่จะฝึกฝนกล่อมเกลายาวชน

(การปลูกฝัง ยาวชนของชาติในรัชกาลที่ 6. 33)

ถ้าตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ไม่ขยายตัวเท่าที่ควรเลยเป็นเพราะว่าเรา
ขาดผู้ชำนาญการ เป็นสาเหตุสำคัญ // ทั้งระบบการศึกษาของเรา ก็ยังไม่ดีพอ
(โรงงานกับปัญหาสภาวะแวดล้อม 3)

นอกจากสตรีจะได้รับการฝึกหัดวิชาการบ้านการ เรือนอยู่ในเคหสถานของ
ตนแล้ว // เด็กหญิงชาวพระนครที่บิดามารคามีฐานะดีพอสมควร บิดามารดา
ก็จะส่งเด็กไปอยู่ในพระบรมมหาราชวังโดยอาศัยอยู่ในตำหนักของเจ้านายฝ่ายใน
(การศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงปลายรัชกาลที่ 4 49)

3. การแสดงความแตกต่างหรือความตรงข้ามกัน

คำเชื่อมประโยคที่มีความหมายไปในทำนอง การแสดงความแตกต่างหรือความตรง
ข้ามกัน ได้แก่ : แต่ ส่วน แททว่า ฝ่าย ทว่า แต่ - ก็

ความต้องการกายและผ้าในประเทศไทย มีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ
ประเทศญี่ปุ่นเคยเป็นตลาดกายและผ้าที่สำคัญของประเทศไทย // คณะ
นี้ความสำคัญของญี่ปุ่นในค่านี้อาจลดลงไป

(อุตสาหกรรมการทอผ้ากายและผ้าไหมของประเทศไทย 4)

พระเจ้าหงสาวดีตะเบ็งชะเวตี้ ยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 2091
ครั้งนั้น ฝ่ายไทยเสียดสมเด็จพระศรีสุริโยทัย อัครมเหสีของสมเด็จพระมหา
จักรพรรดิในครั้งนั้น // แต่ว่า พม่าไม่อาจหักเอากรุงศรีอยุธยาได้คงถอย
ทัพกลับไป

(ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศใกล้เคียงก่อนเสียกรุงศรี
อยุธยาครั้งแรก 109)

ดังนั้น มังมหานรธา จึงยกเข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์ // ส่วน เนเมียว
สีหนดียกเข้ามาที่ทางเชียงใหม่ แม้ทัพทั้งสองยกทัพตีหัวเมืองร้ายทางมาเรื่อย ๆ

(การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 130)

4. การเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง

คำเชื่อมประโยคที่แสดงการเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่งได้แก่ : หรือ หรือไมก็

แผนพัฒนาประเทศสนับสนุนให้คนในส่วนภูมิภาคประกอบอาชีพทางด้านแรงงาน
ในโรงงานอุตสาหกรรม // หรือไมก็ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงสัตว์ในท้องที่ที่ทำการ
เกษตรไม่ได้ผล

(โรงงานอุตสาหกรรมกับปัญหาสภาวะแวดล้อม 38)

โรคเด็กจำนวนไม่น้อย ยังผลให้เกิดความผิดปกติต่อมาจนเป็นผู้ใหญ่กลายเป็น
เป็นโรคเรื้อรังตลอดมาก็มี // หรือ อาการหายไปแล้วกลับมาเป็นใหม่อีกก็มี

(ความสำคัญของวิชาโรคเด็กต่อประเทศไทย 80)

5. การสรุปความหรือการแสดงผล

คำเชื่อมประโยคที่แสดงการสรุปความได้แก่ : ดังนั้น - จึง ในที่สุด ผลที่สุด
จน จนกระทั่ง จึง เพราะฉะนั้น - จึง ฉะนั้น

กรณีเกิดการเจ็บป่วย การตายของบุคคลซึ่งเป็นเรื่องรีบด่วน เราก็ใช้บริการ
ทางไปรษณีย์ โดยการส่งข่าวทางโทรเลขซึ่งเร็วกว่าไปรษณีย์ธรรมดา ก็จะถึงผู้
รับได้โดยง่ายไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไป เสียค่าใช้จ่ายมาก เสียงานการที่กระ
ทำอยู่ เป็นการสิ้นเปลืองมาก // เพราะฉะนั้น การไปรษณีย์จึงมีบทบาทต่อ
ชีวิตประจำวันของบุคคลในสังคมมากเพียงใด ทำให้ประหยัดเงินและเวลาตลอด
จนแรงงานและงานการที่กระทำอยู่

(บทบาทของการไปรษณีย์ที่มีต่อสังคม 5)

ในด้านศิลปกรรมต่าง ๆ พระองค์มีความสนพระทัยในศิลปกรรมแบบไทย
ไม่ทรงนิยมการก่อสร้างแบบตะวันตกมากนัก เช่น พระที่นั่งอนันตสมาคม //
ดังนั้นพระองค์จึงทรงส่งเสริมในการเสริมสร้างศิลปกรรมไทย

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปรับปรุงกิจการต่าง ๆ
เพื่อความมั่นคงของชาติไทย 44)

6. การแสดงเงื่อนไข

คำเชื่อมประโยคที่มีความหมายไปในทำนอง การแสดงเงื่อนไขได้แก่ : ถ้าหากว่า
ถ้า - ก็ เพื่อ แม้ ถึง - ก็ ทั้งที่ ทั้ง ๆ ที่ ต่อเมื่อ ในเมื่อ เว้นแต่ นอกจาก เพื่อว่า
เว้นเสียแต่ นอกจากว่า นอกเสียจากว่า เว้นแต่ว่า ถ้าหาก ถ้าหากว่า ถ้าเพื่อว่า ถึงแม้
ถึงแม้ว่า ถึงหาก ถ้าแม้นว่า

ถ้าปราศจากก็เสียแล้ว // ไม่ว่าคนหรือสัตว์ก็ดำรงชีวิตอยู่ไม่ได้เป็น
อันขาด

(ความสัมพันธ์ระหว่างป่าไม้กับเศรษฐกิจของประเทศ 11)

พัฒนาการทางเศรษฐกิจนั้น เป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับการสร้างเสริม
ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศไทย ประเทศใด ๆ ก็ตาม จะมีความมั่นคง
อยู่หาได้ไม่ // ถ้าหากสถานะทางเศรษฐกิจยังคง เสถียรภาพ
(บทบาทของการไปรษณีย์ในการส่งเสริมการพาณิชย์ 7)

ถ้าประเทศไทยอุดมสมบูรณ์ เต็มไปด้วยป่าไม้มีพร รณพฤษชาติปกคลุมที่ดิน
โดยทั่วไป // การประกอบอาชีพของประชาชนคนไทย โดยเฉพาะในด้าน
เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมใช้ไม้ก็จะดำเนินไปด้วยดี
(ความสัมพันธ์ระหว่างป่าไม้กับเศรษฐกิจของประเทศ 24)

7. การ แสดง เหตุ

คำเชื่อมประโยคที่มีความหมายไปในทำนองการแสดงความเหตุ ได้แก่ : เพราะ เพราะ
เนื่องจาก เนื่องจาก คืบ คืบ ทั้งนี้ ทั้งนี้ เพราะ

ในการสร้างพระนครใหม่นี้ ความจำเป็นในด้านกำบังพระนครเป็นสิ่ง
สำคัญที่สุด // ถ้ามียี่สิบเก้าปีมาแล้ว ตั้งแต่รัชกาลที่สามเตรียมทัพมาโจมตีโดย
ถือโอกาสที่ไทยเพิ่งฉกฉวยดินแดนใหม่
(การป้องกันพระราชอาณาเขตในสมัยรัชกาลที่หนึ่ง 32)

ในสมัยนั้น การแพทย์แผนปัจจุบันยังไม่อยู่ในความนิยมของชาวไทย ยิ่งจนชั้น
เจ้านาย ยิ่งไม่ชอบเป็นแพทย์ // เพราะว่าชีวิตของแพทย์สำคัญ สำคัญตลอด
เวลาเรียนและเวลาทำงานซึ่งไม่สมพระ เกียรติของ เจ้านายชั้นสูง
(การแพทย์ของประเทศไทยในระยะ 50 ปีหลัง 88)

พระองค์ยังได้ส่งเสริมศิลปหัตถกรรมโดยได้จัดงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน
ขึ้น // เพราะพระองค์มีพระราชดำริที่จะส่งเสริมการประดิษฐ์สิ่งของขึ้น ใจ
เองภายในประเทศในแบบ "ไทยทำไทยใช้" เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของชาติ
ให้เจริญมั่นคง

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปรับปรุงกิจการต่างๆ
เพื่อความมั่นคงของชาติไทย 45)

8. การแสดงตัวอย่าง

คำเชื่อมประโยคที่มีความไปในทำนองการแสดงตัวอย่าง ได้แก่ : เช่น ได้แก่ เป็นต้นว่า อาทิ เช่น ดังเช่น ดัง

อุตสาหกรรมในครอบครัวได้แก่การ เอาวัตถุดิบมาประดิษฐ์เป็นสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ขึ้น // เช่น เอาไม้ไผ่มาจักสานเป็นกระซอน ตะกร้า กระจาด

(คุณค่าของอุตสาหกรรมในครอบครัว 4)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง เป็นพระมหากษัตริย์ที่ทันสมัย ทรงมีน้ำพระทัยกว้างขวาง ทรงมีพระราชประสงค์ให้ราษฎรทุกคนมีความสุขทั่วหน้า จึงทรงให้เสรีภาพแก่ประชาชนทางค่านต่าง ๆ // ดังเช่น ใน พ.ศ. 2408 ทรงออกกฎหมายให้ผู้นใดไม่ว่าหญิงชายเล่นละครคนได้

(พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวใน การปรับปรุงสังคม 131)

9. การเปรียบเทียบกัน

คำเชื่อมประโยคที่แสดงการ เปรียบเทียบกัน ได้แก่ : คล้าย ๆ กับว่า ราวกับว่า ประหนึ่งว่า เช่นเดียวกับ เท่ากับ กว่าที่ กว่า เท่ากับที่ ฉะนั้น - ฉะนั้น อย่างไร - อย่างนั้น เพียงใด - เพียงนั้น ดังหนึ่ง ประดุจดัง อย่างกับ ราว ในทำนองเดียวกัน เสมือนหนึ่ง

อุตสาหกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยการคมนาคมเป็นอย่างมาก การคมนาคม เชื่อมโยงชนบทกับตำบลอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ ได้มากเพียงใด // จะ สามารถหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมได้มาก เพียงนั้น

(ปัจจัยสำคัญในการกำหนดของอุตสาหกรรม 8)

มนุษย์เราเจริญเติบโตขึ้นได้ด้วยอาหารและการบำรุงเลี้ยงดู // ใน
ทำนองเดียวกันสัตว์หรือพืชก็จะเจริญเติบโตขึ้นได้ด้วยการให้อาหารและการ
บำรุงดูแล

(การพัฒนาเกษตรกรรมในท้องถิ่นชนบท 3)

งานของช่างศิลป์ที่เป็นอุตสาหกรรมศิลป์ของประเทศใด ๆ เป็นสินค้าประเภท
 เกี่ยวเท่านั้นที่ประเทศอื่น ๆ ลอกเลียนไม่ได้ // เสมือนหนึ่งประเทศนั้นผูก
ขาดการผลิตสินค้าศิลป์พื้นเมืองนั้นทั่วโลกโดยเฉพาะอุตสาหกรรมศิลป์ไทย กำลัง
 ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั่วโลก เช่น อุตสาหกรรมผ้าไหมไทย เป็นต้น
 (อุตสาหกรรมที่เป็นศิลป์ในประเทศไทย 72)

10. การแสดงความมุ่งหมาย

คำเชื่อมประโยคที่มีความหมายไปในทำนองการแสดงความมุ่งหมายได้แก่ :
 เพื่อ เพื่อที่จะ เพื่อให้ สำหรับ

รัฐบาลและประชาชนในชาติประชาธิปไตยทั้งหลายจึงมุ่งพิทักษ์รักษาสีทิว
 เสรีภาพไว้อย่างหวงแหน ขณะเดียวกันก็พยายามพัฒนาส่งเสริมความมั่นคงใน
 ทางต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในชาติ // เพื่อเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ประชาธิปไตย
ดำรงคงอยู่

(บทบาทของการไปรษณีย์ ในการส่งเสริมการปกครองระบอบ
 ประชาธิปไตย 5)

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคมศกเดียวกันนั้น พระองค์ได้ทรงจัดตั้งกองลูกเสือ
 ขึ้นและในปีนั้นเองได้โปรดเกล้าฯ ให้ทรงข้อมบังคับลักษณะปกครองลูกเสือขึ้น //
สำหรับฝึกหัดนำใจชาวไทยให้รู้จักประกอบกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปลุกใจประชาชนไทย
 ให้รักชาติอย่างไร 17)

11. การแสดงลักษณะหรือการแสดงวิธีการ

คำเชื่อมประโยคที่มีความหมายไปในทำนองการแสดงลักษณะหรือการแสดงวิธีการ ได้แก่ : โดย โดยที่

พระองค์ทรงฟื้นฟูการศึกษาพระปริยัติธรรมให้เจริญขึ้น // โดยแก้ไข
วิธีการศึกษาเสียใหม่ให้ดีกว่าเก่า

(พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 6)

นอกจากนี้วิชาโรคเด็กจะลดจำนวนคนทุพพลภาพให้น้อยลง // โดยที่
รักษาเด็กให้หาย เป็นปกติเสียแต่คนเมื่อ

(ความสำคัญของวิชาโรคเด็กต่อประเทศไทย 29)

ชาวโปรตุเกสมีบทบาทในทางศาสนา // โดยนำคริสต์ศาสนามาเผยแพร่
แม้ว่าจะไม่สู้ได้ผลดีนัก แต่ก็มีชาวไทยเป็นจำนวนมากไม่น้อยนับถือคริสต์
ศาสนา

(บทบาทของชาวโปรตุเกสในประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา
เป็นราชธานี 10)

12. การแสดง เวลา

คำเชื่อมประโยคที่มีความหมายไปในทำนองการแสดงเวลา ได้แก่ : ขณะที่
เมื่อ ก่อนที่ หลังจากที่ ตั้งแต่ ตอนที่ เวลาที่ เมื่อตอน เมื่อครั้ง ครั้งที่ เมื่อเวลา
เมื่อคราว ตั้งแต่เมื่อ ตั้งแต่ครั้ง กระทั่ง ในระหว่างที่ ในขณะที่ คราวที่ เมื่อตอนที่
ระหว่างที่ ก่อนหน้าที่ ก่อน ตั้งแต่ก่อน ในระยะที่

ในขณะที่บ้านเมืองกำลังอยู่ในภาวะคับขัน // มหาอำนาจทางตะวันตก
กำลังแสวงหาอาณานิคมทางทวีปเอเชีย

(การป้องกันประเทศในสมัยรัชกาลที่ 5 4)

ในระยะที่พม่าตั้งกองทัพล้อมกรุงศรีอยุธยาอยู่นั้น // พม่าได้ส่งกองทหารออกไปเก็บบริวารพยัคฆ์สมัคของผู้นทางเมืองวิเศษไชยชาญ และทำการทารุณต่อชาวบ้านเนื่อง ๆ

(การ เลี้ยกรุงศรีอยุธยาครั้งหลัง 133)

เมื่อสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงเสด็จสวรรคตในปี 2453 // สมเด็จพระมณกุฎเกล้าฯ ได้ทรงรวบรวมเงินจากพระบรมวงศานุวงศ์ สร้าง ร.พ.ทันสมัยขึ้นอีกแห่งหนึ่ง ที่ตำบลศาลาแดง เพื่อเป็นที่ระลึกแก่พระชนกนารถได้พระราชทานชื่อว่า "โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์" ขึ้นกับสภาอากาศ เปิดใช้เมื่อ 30 พฤษภาคม 2457

(การแพทย์ของประเทศไทยในระยะ 50 ปี หลัง 87)

ในบางกรณีประโยคที่เรียงกันมาไม่มีสิ่ง**ที่บอกความสัมพันธ์**ทางความหมายอันใดแก่นามวลี กริยาวลี และคำเชื่อมประโยคปรากฏอยู่ ความหมายของประโยคเหล่านั้นจะสัมพันธ์กันในลักษณะการขยายความ ตัวอย่างเช่น

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระบรมราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ // ทรงพระราชสมภพเมื่อวันเสาร์ที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2423 // ได้รับพระราชทานพระนามว่าเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ // เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเมื่อ พ.ศ. 2453

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปลุกใจประชาชนไทยให้รักชาติอย่างไร 13)

เจ้าราชวงศ์ออเรนจ์แห่งฮอลันดาและผู้สำเร็จราชการ เมืองปัตตาเวีย ส่ง วัน วลิต ซึ่งเดินทางกลับไปยังปัตตาเวียแล้วให้เป็นทูคนำสาสน์เข้ามาถวายพระเจ้าปราสาททอง // วัน วลิต ได้เข้าเฝ้าพระองค์หลายครั้ง

(บทบาทของฮอลันดาในประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี 160)

จดหมายเป็นสิ่งที่มีความมาก // ไทยเรานิยมใช้กันมานานแล้วตั้งแต่
โบราณกาล // ในบรรดาจดหมายมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง // วรรณคดี
ทุกเรื่องได้แทรกจดหมายไว้แพร่พราราวกับเพชรน้ำเอกที่ประดับเรือนแหวน
ให้สูงค่าขึ้น // จดหมายที่กล่าวถึงในวรรณคดีไทยมีมากมาย

(จดหมายในวรรณคดีไทย 1)

ในสมัยปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าในด้านวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้ารุกไป
ไกล // บ้านเมืองเจริญขึ้น // การคมนาคมสะดวก // ระบบการ
ไปรษณีย์ก็เจริญก้าวหน้าติดตามไปด้วย

(การเขียนจดหมายได้ประโยชน์ 1)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย